

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čekovni rač. 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—.
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Japonski kotel.

V tem kotlu silno vre. Mešanica raznih snovi in sil se v njem bori med seboj. Včasih plane vrtje do vrha ter bukne črez. Zgodilo se je to spet na binkoštno nedeljo, ko je bil japonski ministrski predsednik Inukaj ustreljen od zarotnikov: mladih oficirjev in gojencev vojaške akademije. Ti mladi možje tvorijo prve čete japonskega fašizma, ki je hodil v šolo k italijanskemu, pa si je svoje vrhovne ideje prikrojil po domačih japonskih razmerah in potrebah. Visoki vojaški krogi sicer obsojajo ta umor, kakor je samoposebi uméno, vendar pa stoje v ozadju dejavne fašistične mladine generali in admirali. Iz tega se da sklepati, da gre za akcijo japonske armade. To mnenje je tudi izrazil načelnik generalnega štaba ruske sovjetske armade, ko je govoril v radiu takoj potem, ko je vest o umoru prišla v Moskvo. Poudaril je, da japonski ministrski predsednik ni bil prijatelj vojne Japonske s sovjetsko Rusijo v Mandžuriji, zato je moral umreti. Kolikorkoli so mu znane notranje prilike na Japonskem, bodo morilci sicer kaznovani, njihova stranka pa bo prišla na krmilo.

Zadnja leta se na Japonskem dela politika z revolverji. Dne 14. novembra 1930 je postal ministrski predsednik Hamaguchi žrtev atentata, izvršenega na njega na kolodvoru v Tokiu. Je še sicer nekaj mesecev živel, lansko leto pa je na posledicah revolverjskih strellov umrl. Letošnje leto 9. februarja je bil umorjen finančni minister Inue, 19. februarja pa baron Takuma Dan, eden izmed najodličnejših japonskih finančnikov in industrijcev. Morilci so bili dijaki vseučilišča v Tokiu. Pri razpravi proti njim je prišlo na dan, da so nameravali tudi izvršiti atentat na prejšnjega ministrskega predsednika Vაკazukija, ki je bil načelnik japonskega odposlanstva na londonski vojno-brodovni konferenci leta 1929/30, katera je določila znižanje japonske oboroženosti na morju. Prisegli so krvavo maščevanje vsem, ki so izdali Japonsko in njene interese, ko so glasovali za zmanjšanje števila vojnega brodogva.

Vojaštvo ni zadovoljno s politiko prejšnje japonske vlade, češ, da ni dovolj energično branila japonskih interesov v Mandžuriji in v Šangaju. Če bi smelo vojaštvo, tako zdaj pripovedujejo fašistični in nacionalistični agitatorji japonskim množicam, nastopiti v Mandžuriji po svojem načrtu, če bi smelo v Šangaju izvršiti to, kar je spo-

znalo kot koristno in potrebno za Japonsko, bi ne bilo prišlo do sedanjih japonskih neuspehov na Kitajskem. Umik Japoncev iz Šangaja brez vidnih uspehov in neurejeno stanje v Mandžuriji daje tem agitatorjem obilno tvarine za hujskanje med ljudstvom. Pri tem igra odločilno vlogo zveza nekdanjih članov vojske in mornarice, ki šteje tri milijone udov. Nacionalistični vrvež je potegnil v svoje kroge tudi socialno demokracijo, od katere se je del odcepil ter ustvaril narodno-socialistično organizacijo.

Vojaški krogi tudi spretno izrabljajo gospodarsko krizo, ki je z vso močjo zagrabila Japonsko. Med svetovno vojno so bili za japonsko industrijo zlati časi. Na stotisoče oseb se je iz siromašnih malokmetjskih razmer podalo v industrijske kraje, kjer so pri novih ali obnovljenih industrijskih podjetjih našli zaposlitev in zaslužek. S tem se je tudi dvignil način njihovega življenja ter se oddaljil od stare japonske skromnosti. Sedanja kriza pa je tem zlatim časom napravila konec. Industrija svojih izdelkov ne more prodajati, brezposelnost raste, z njo raste siromaštvo, kateremu se moderni japonski delavec ne more več privaditi. V hude gospodarske stiske je tudi prišel obrtnik in mali kmet, ki ga tlači veliko breme davkov in dajatev. Vojaška podvzeta so stala težke milijone, ki jih mora plačati japonski davkoplačevalec. Fašistično-vojaški krogi izrabljajo pri svoji agitaciji tudi te gospodarske težave, obetajoč nižjim slojem preosnovno davčnega sestava.

Kaj se bo skuhalo v japonskem kotlu? Če bi se to tikalo samo Japonske, bi se svet ne razburjal. Ker pa je nevarnost, da se v japonskem kotlu zvari nova vojna v Mandžuriji, v katero bi mogla biti potegnjena tudi Rusija, so japonske razmere za ves svet predmet zanimanja in bojazni. Japonski vojaški krogi dobro vedo, da Japonska ne more si popolnoma osvojiti Mandžurije, dokler iz nje ne izrine celotno Rusijo. Ker vojak dela politiko z generalštabno karto v rokah, se je bati, da bodo japonski vojaški krogi na tej karti svoje oči uprli na ruski Vladivostok kot za Japonsko najbolj opasno vojaško postojanko na obali Tihnega morja. Tako bi se mogla v japonskem kotlu skuhati vojna s sovjetsko Rusijo. Odločilni sovjetski krogi so to že uvideli in zato se Rusija pripravlja, da je ne bi Japonci iznenadili. Vrhovni sovjetski vojni svet je odredil, da se morajo k letošnjim vojaškim vajam pozvati razredi 1900,

1910, 1911 in 1912. Tudi gospodarski petletni načrt se je z ozirom na sedanjno nevarnost spremenil ter veliko tovarn sedaj izdeluje samo vojni material. Nevarnost vojne pa nikakor ne preči od boljševiske Rusije, marveč od Japonske. Odločitev, ki bo padla na Japonskem, bo soodločevala o miru na daljnem vzhodu in na svetu.

Bolgarija in Rusija — umor na ulici v Sofiji. Bolgarska vlada je poslala številno odposlanstvo politikov in gospodarskih strokovnjakov v Moskvo, kjer bi se naj vzpostavilo prijateljsko razmerje med Bolgarijo in Rusijo. — Znana bolgarska organizacija makedonstvujuših je zagrešila na binkoštno nedeljo umor v Sofiji. V nedeljo je začel kongres omenjene organizacije, kateremu je predsedoval profesor Dimitrij Mihajlov. Mihajlov je hotel pomiriti razne med seboj se napadajoče skupine makedonstvujuših, a je bil sam že v nedeljo zvečer ustreljen od skupine 9 napadalcev.

Krog avstrijske vladne krize. Sestava vlade velike meščanske združitve pod vodstvom dr. Dollfussa je uspela.

Sestava nove avstrijske vlade. Po tritedenskih pogajanjih in posvetovanjih se je posrečila novemu kanclerju dr. Dollfussu sestava nove vlade, v kateri so zastopani: Krščanski socialci, Landbund (Kmečka zveza) in Heimatblock. Vlada ima en glas večine in je že predložila svoj delovni program. Novo vlado je zaprisegel zvezni predsednik Miklas 20. maja.

Podonavska posvetovanja v Monakovem. V Monakovem je zborovala gospodarsko in carinsko politična komisija podonavske združitve, katero je imenovala prejšnji mesec mednarodna konferenca trgovskih zbornic v Innsbrucku. Zbrali so se zastopniki: Jugoslavije, Romunije, Čehoslovaške, Madžarske, Avstrije, Nemčije, Italije, Francije ter Anglije. Posvetovanja so bila tajna.

Odstop belgijske vlade. Belgijska vlada je odstopila radi spora med Valonci in Flamci, ki je izbruhnil, ko je prišlo v parlamentu na dnevni red šolsko vprašanje. Valonci (liberalci) zahtevajo, naj ostanejo na Flamskem ljudske šole v francoščini kot manjšinske šole; francoščina bi se naj poučevala nadalje kot prost predmet v krajih, kjer bi to zahtevalo zadostno števi-